

Una situació incòmoda al tren

Per Lluís Soler Alsina

El tren amb destinació Mataró anava ple, molt ple. Cosa, d'altra banda, força habitual un dimarts a quarts de nou del vespre a finals d'abril, és a dir, en plena hora punta. Estudiants que miren —en alguns casos, distretament— els seus apunts, gent de mitjana edat amb marques visibles de fatiga al voltant dels ulls, uns quants turistes britànics o alemanys que albiren, encuriosits, les platges de la comarca, algunes parelles que venen de comprar en algun dels centres comercials de Barcelona. I, com de costum, poca gent parlant o llegint un llibre i, en canvi, molta, moltíssima, consultant les seves pantalles. Tot normal, doncs.

Una normalitat que no trenca pas l'arribada d'un home que demana almoïna. Deu tenir uns seixanta anys, prim i baixet, amb força canes i signes evidents d'alopecïa, barba d'un parell o tres de dies i els ulls una mica enfonsats. Porta uns texans gastats i una dessuadora gris que, si més no a primera vista, no sembla pas bruta. Du un petit pot amb algunes monedes i recorre lentament el vagó fent moure el pot i demanant diners. Ho fa amb una veu baixa, esmorteïda i gens convincent, sense deixar anar cap discurs, sense pronunciar cap història, sense oferir res a canvi. En definitiva, un de tants pidolaires a qui gairebé tothom ignora. Tot fa preveure que s'estarà al vagó un parell de minuts, màxim tres, i que tot seguit anirà a un altre vagó davant la indiferència total, absoluta i radical dels passatgers.

Però no. De sobre, i sense cap motiu aparent, s'atura. Comença a mirar, amb creixent nerviosisme, a tort i a dret. I tot seguit, es posa a parlar, a adreçar-se a tots nosaltres:

- Mireu-me als ulls, si us plau. No us estic pas obligant que em doneu diners. Qui vulgui, que ho faci; qui no vulgui, doncs no passa res. Però mireu-me, escolteu-me, pareu atenció. És l'únic que us demano. Perquè sóc un home, una persona, no pas una cosa, un moble.

Tot seguit, para un moment, com si volgués veure l'efecte de les paraules que, amb un to nerviós i força més alt que no pas abans, acaba d'adreçar-nos. Tanmateix, res no sembla haver canviat. Bé, això no és del tot cert, car, com a mínim, una cosa sí que ha canviat: ara regna un silenci absolut, les poques converses que hom podia sentir semblen haver-se esvaït sobtadament. I encara hi podríem afegir un altre canvi, potser més subtil però, alhora, tant o més revelador: gairebé tothom abaixa el cap i desvia la mirada cap al terra o cap al mòbil, convertit, ara més que mai, en una mena de mur —virtual però, alhora, ben real— que, al mateix temps que ens connecta amb persones, grups i institucions ben llunyanes, ens aïlla de tot allò que ens envolta. Com si no hi fos, com si no existís. O, com a mínim, com si no tingués absolutament res a veure amb nosaltres.

Els segons transcorren lentament, molt lentament. La incomoditat, i fins i tot la tensió, es palpen en l'ambient. Fins que ell —no li podem pas posar un nom, perquè en cap moments ens ho diu ni ningú li ho demana pas— torna a obrir la boca i, ara amb veu més desencaixada, més alta i amb una tonalitat més greu, ens adreça unes breus paraules, plenes d'amargor:

- Què? Ningú contesta? Ningú em sosté la mirada? Us estic parlant, cony! Us penseu que resulta còmode per a mi demanar almoina? Doncs no, no ho és gens. Ho faig perquè no em queda més remei. Tan difícil és d'entendre, això? Però ja veig que no hi ha manera. Ja veig que feu veure que no existeixo. No em mireu, no feu cap gest. No em tracteu com un ésser humà ni us mostreu com a persones.

I, mentre ho diu, els seus ulls s'encenen i la mandíbula se li mou, convulsivament. Tot ell traspua retret, acusació, ira, fins i tot agressivitat. Però també, i sobretot, amargor, desesperació, derrota. Una derrota que queda clarament palesa quan, tot seguit, amaga el pot, es gira d'esquena i deixa el nostre vagó. Per anar a pidolar a altres vagons? Ningú no ho sap del cert i, si més no aparentment, a ningú no sembla importar-li. Però tot sembla indicar que no: se'l veu massa cansat, massa abatut.

Quin impacte han deixat les seves paraules i el seu rostre desencaixat? Vergonya? Tristor? Culpabilitat? Empatia? Por a que algun dia siguem nosaltres qui ens trobem en aquesta situació? Menyspreu? Odi? Indiferència? Difícil saber-ho, car ningú fa cap moviment, ni tan sols cap gest, per intentar apropar-se a aquest home, per intentar parlar amb ell, per interpel·lar-lo. Ans al contrari: ara més que mai, tots i cadascun de nosaltres desviem la mirada, tot fixant els ulls, amb més intensitat que mai, en el mòbil o en una mena de buit indefinit. I aquesta situació, visiblement incòmode, es perllonga fins i tot quan ell ha abandonat el nostre vagó i ja no ens pot veure. Durant uns minuts, ningú no sembla relaxar-se, ningú torna a endegar una conversa, ningú destensa el seu rostre, ningú relaxa els seus múscles. I, més que mai, tothom sembla tenir pressa per què arribi la seva parada i pugui, per fi, abandonar aquest tren i deixar enrere aquest episodi. Perquè sigui quin sigui l'impacte que aquesta escena hagi tingut en cadascú, l'únic que sembla clar que tots nosaltres compartim és el desig, implícit però no per això menys intens, de deixar-la definitivament enrere. D'oblidar-la. D'esborrar-la. De fer veure que no ha existit. Amb tot, l'ombra d'una persistent sospita, planeja: i si allò que intentem reprimir no només no desapareix sinó que torna, i amb més força, amb angoixa i un inevitable sentiment de culpabilitat? Aquest és, si més no, el cas de l'autor d'aquesta crònica.